

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Arictoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.
Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 23/1907 E. G. B.

Concurs.

Se publică concurs pentru 2, eventual 3 stipendii de câte 400 coroane anual din fundațiunea *Elena Ghiba Birta* pentru anul școlar 1907/8 cu termenul de 22 Septembrie (5 Octombrie) a. c.

Îndreptățiți la aceste stipendii sunt în prima linie rudeniile testatoarei, iar concurenții neînrușiți de religiunea gr. or. română din comitatele Arad, Bihor, Bichiș și Cenad, numai atunci se primesc, când lipsesc competenți dintre rudeni.

Concurenții au să-și înainteze cererile lor la adresa comitetului administrativ al fundațiunii *Elena Ghiba Birta* în Arad, provăzute cu timbru de 1 cor, și instruite cu următoarele documente originale ori copii autenticate:

1. Extras din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului local, că și de prezent aparține bisericeii gr. or. române.

2. Rudeniile mai au să adnezeze și informațiune familiară.

3. Atestat de paupertate dela diregătoria competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților și a concurentului. Acest atestat să fie confirmat prin subscrierea parohului local.

4. Testimoniu școlastic, că a absolvat cel puțin școală elementară cu succes, iar aceia, cari au ascultat deja cursuri gimnaziale sau academice respective universitare, să dovedească, că au câștigat astfel de testimoniu, încât pot trece la cursurile superioare.

5. Certificat medical, despre starea sanitară.

6. Dacă concurentul a întrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic, unde a fost și ce purtare a avut.

7. Concurentul să arate specialitatea, la care și locul unde are să urmeze studiile, precum și dacă are ori ba alt stipendiu. Pentru cazul, că concurentul ar fi înscris deja la vre-un institut de învățământ, aceasta să o dovedească prin certificat dela direcțiunea respectivului institut.

8. Fiecare stipendist este obligat, ca după terminarea studiilor să asigure comitetul administrativ, că îndată ce își va ajunge scopul dorit și îi va permite starea materială va depune pentru totdeauna 50 cor., pentru augmentarea acestei fundațiuni.

9. Petițiunile lipsite de condițiunile de mai sus ori sosite după termenul de concurs nu se vor lua în socotință.

10. Fiecare recurent să indice locul și poșta ultimă, unde să i-se trimită rezoluțiunea.

Arad, 5/18 Septembrie 1907.

Pentru comitetul administrativ al fundațiunii
„Elena Ghiba Birta“:

Ioan I. Papp, m. p.,
episcop.

O fundațiune ideală.

II.

O revizuire și redarea într'o singură formă, în graiul dulce românesc al unei vremi de înaintare și unitate culturală, a Scripturii sfinte, după înțelesul cărții bătrâne »așa, cum să înțeleagă toți« »că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sunt bani, cari umblă în toate țările, așa și cuvintele acele sunt bune, cari le înțeleg toți«¹⁾, — ar fi de un netăgăduit folos.

Și ar fi de un înmiit preț, a se complectă o astfel de lucrare, prin »tipărirea unei biblioteci de cărți ieftine religioase și morale, menite pentru aceiași fii, bătuiți de retriște«, după cuvântul inimosului Părinte C. Morariu²⁾.

Mare și minunată ar fi întâia din aceste munci, neasemănat de folositoare ar fi cea de a doua în condiții normale și unitare: dacă s'ar putea apropiă reslățiții toți, de un centru de pietate, ca cel de sub scutul lui Radu Șerban, din vremuri îndepărtate și în cazul vestirii pretutindeni, unde este român, a Evangheliei, în similare condițiuni, cu aceeași pricepere și cu devotament.

Căci cartea te învață, după puterea ta de comprehenziune, dar fără garanția luminii adevă-

¹⁾ Predoslovie Noului Testament din 1648 (Reprod. »Țara Noastră“ I. 21.)

²⁾ »Neamul Românesc“ II. 28.

rului, în cele mai multe cazuri; pe când cuvântul pastoral, apostolic, te duce, cu puterea lui, în sferile adevărului divin și păcii sufletului omenesc.

Să fie oare temeinic pregătit terenul la noi, pentru o astfel de carte a neamului?

Nu sunt oare răsleții, în drumul unității de grai și doctrină, cum și veleități banale, neîntemeiate, — și ... piedeci în tâlmăcirea de silabisitori a scrisului cărții sfinte?

»În fiecare colibă« să fie oare cuprindere dreaptă pentru adevărurile Scripturii? Și toți ar fi oare în stare să primească lozinca: un neam o limbă unitară de interpretare a celor sfinte?

Experiența tristă ne învață, ce neajuns este, lipsa de unitate morală intelectuală, la săvârșirea unei mari opere și... cât de mare primejdie este, în cartea netălmăcită omului deșteptat în vremuri de răsvrătire și deraiări morale-sufletești!

Neînțelegător și sbuciumat de privescerea vieții materiale, cuvântul mișcător de suflet, lămuritor al minții și liniștitor al sbuciumării neînțelese din suflet, cum să-și găsească calea?

Nu are înțeles, fără puterea apostolică a vestitorului cuvântului lui Dumnezeu, cartea sfântă, când și lumea realităților duce sufletele în rătăcire.

»Cel ce scoate sabia, de sabie va pieri!« În mâna silabisitorului, »Biblia anglicană«, a făcut pe Bapțiștii lăpădați de lege, și lăpădați de neam.

De-acî rolul și rostul *bisericii învățătoare*, care nu poate fi înlocuită și care în primul rând trebuie să fie ajutată și desfășurată, în cultura ei spre o unitate, — acesta este cel dintâi factor de nivelare, în prezentele condițiuni ale vieții noastre morale-bisericești.

Terenul trebuie să se pregătească dar, întâi; și e iminentă nevoia alegerii *celor aleși* pentru misiunea pastorală, pentru a fi destoinici și devotați propovăduitori cuvântului lui Dumnezeu, pregătiți fiind cu învățatură temeinică și iubire evanghelică, vestind »cu vreme și fără vreme« Cuvântul adevărului, tâlmăcind, după adevărurile credinței adevărate, Scriptura.

...Dar totuși veselie și înduioșare ne-a cuprins, la vestea că pământul Bucovinei și al României dat-au semne de bogăție în sămânța menită de a premeni viața morală și sufletească a neamului românesc, — prin prinoasele aduse de ilustrii bărbați, pomeniți în aceste expuneri ale noastre.

S. Secula.

Dela Jafa la Ierusalim. Călătorie de Dr. Badea Cireșeanu.

— Urmare —

1). *Casa lui David*. Stând amândoi lângă locul unde era odinioară palatul lui David, părintele Fotie se îndreptă către mine cu aceste cuvinte: »Aici, zace

dânsul, a împărțit acela dela care ne-au rămas mulți psalmi; temelia de piatră a palatului său, se află și astăzi în adâncimea pământului, căci piatra nu putrezește. Aci în palatul cel vestit în lume, a cântat David cu harpa în bucuria și întristarea sa. Coadrele instrumentului său erau purtate de dânsul destul de bine, căci și Saul îl poftea să-i cânte ca să se liniștească de boală. Iar când Avesalom s'a sculat în contra părintelui său David, acesta nu s'a iuțit, și nu l'a perdut după fața pământului, ci l'a alungat dincolo de Iordan, unde s'a agățat cu părul lui cel lung de ramurile unui copac. Și acolo și-a găsit moartea fiul răsvrătit, drept pedeapsă Dumnezeuască, căci a amărât pe bătrânul său părinte și a voit să-i răpească scaunul domnesc. Dar David nu s'a bucurat de pierderea lui Avesalom, ci a plâns cu întristarea mare chemându-l de multe ori pe nume pe fiul său. Apoi părintele Fotie uitându-se spre »Hotelul Versavia« zise aceste cuvinte: »Iată unde avea locuința Urie; acum în acel loc este acest hotel cu numele aceleia ce a răpit inima regelui David, și apoi a adus pierderea bărbatului ei. Versavia (Bat Șeba) eră cea mai frumoasă din Ierusalim; pentru aceea David a păcătuit cu dânsa, dar a fost muștrat de D-zeu prin profetul Natan. David a făcut mare penitență și apoi Versavia a dat naștere unui prunc care a murit și după aceea a născut pe Solomon, înțeleptul lumii de atunci!«.

Plecând mai departe și oprindu-ne tot pe vârful Sionului, în afară de ziduri, îmi arată »valea Hinom« sau cum îl zicea dânsul »a plângerei« spre sud-vest de cetate. Valea eră uscată și ocolită de case mici și sărăcicioase. În depărtare se vede spre sud-vest »mănăstirea profetului Ilie«, zidită pe locul unde s'a refugiat profetul de prigonirea Izebelei, soția regelui Ahab²⁾.

2). *Cimitirul ortodocșilor*. Pe o căldură mare (ora 1 după amiază) pășiram încet pe coama Sionului spre mează zi, în afară de ziduri, și intram în cimitirul ortodocșilor »Sionul« numit așa după cetatea lui David și după muntele pe care stă această necropole. În cimitir nu am văzut nimic deosebit de cât numai cruci de piatră și de marmoră, lespezi cu inscripții funerare, așternute pe morminte și mici monumente împrejmuite ca și în cimitirile noastre din București, dar nu îngrijite ca acestea. În partea de răsărit a cimitirului și în vecinătate cu acesta, protestanții zideau o mare biserică după ritul lor, pe locul dăruit acum câțiva ani, de actualul Sultan, împăratului Vihelm al Germaniei, când acesta a vizitat Ierusalimul și locurile mai însemnate din Palestina. După materialul adunat și din informațiunile ce am cules, am înțeles că Germanii fac acolo o biserică monumentală și o școală mare pentru colonia din Ierusalim. În apropiere se află și o moschee turcească în locul unde s'a arătat Domnul învățăcelilor săi, la 8 zile după înviere, și Toma a pus

1) II Samuel cap. 11 și 12.

2) I Reg. cap. 21.

degetul său în coasta Mântuitorului³⁾. Am voit să intrăm în moschee, dar imamul nu era acolo pentru a ne deschide.

Aflându-ne tot în partea de sud a cetății pe muntele „Sionul“, am văzut în depărtare spre răsărit o ceață într-o vale: acolo era râul Iordanul și Marea Moartă. Ne-am pogorât apoi prin praf și căldură mare spre pârâul Chiedrului. Pe coasta muntelui, în apropiere de poarta gunoiului, părintele Fotie îmi atrase atențiune asupra unei culturi de zarzavat, sădit în praf, dar totuși crescuse și se dezvoltase binișor de și nu îl stropește niminea cu apă. Spunea tovarășul că în Aprilie când l'a sădi proprietarul locului, a plouat și atunci prinzând rădăcină, crește din roua cerului.

3). *Scăldătoarea Siloamului.* Ajunzărăm în valea pe malul drept al pârâului Chidron sau al Chiedrului la „scăldătoarea Siloamului“. Despre acesta, iată ce cetim în Evangelia sfântului Ioan, cap. 9 v. 1 - 7: „Și trecând Iisus, a văzut pe un om orb din naștere... și a făcut tină din scuipat, și a uns cu tină peste ochii orbului. Și i-a zis lui: mergi de te spală în scăldătoarea Siloamului (ce se tâlcuește, trimes). Deci s'a dus, și s'a spălat, și a venit văzând“.

Astăzi, această scăldătoare este în forma unei ceșmele la care se coboră călătorul pe multe trepte de piatră până ajunge la isvor. Ne-am coborât și noi cu o mulțime de femei arabe și copii, cari apoi ne împrejurară cerându-ne „bacșiș“ cu multă îndrăzneală și cu mare sgomot. După ce băurăm apă, eșirăm iarăși în suprafața pământului; iar mulțimea Arabilor ne supără sgomotos cu cererea lor, până ce părintele Fotie îi muștră pentru atât cutezanță și apoi se depărtară. Nu le-am dat bacșiș pentru următorul motiv: îndată ce am fi scos pungele noastre, îndrăzneala lor ar fi crescut și mai mult, și poate ar fi încercat să ne atace văzându-ne numai pe noi doi inși. Se crede că isvorul Siloamului este adus de regii evrei pe olane din depărtare, și anume dela isvorul „Siloe“, ce se află la nord de Ierusalim. Acel isvor Siloe, făcea în vechime două lacuri mici, din cari se luă apă pentru stropitul grădinelor regale. Apa de aci folosea mult locuitorilor din Ierusalim, mai ales când erau împresurați de Asirieni ori Egipteni.

(Va urma)

Reflexiuni la o „carte de școală“.

Precum se știe, iubitul confrate Petru Popa, cu caracteristica-i însuflețire pentru toate cauzele bune, a binevoit să facă o dare de seamă despre cuprinsul cărții mele de religiune „Istorieare biblice“ în N-rii

³⁾ Ioan, 20, 26: „Și după opt zile (dela Inviere), iarăși erau în lăuntru ucenicii lui și Toma cu dânșii. Venit-a Iisus, fiind ușile încuete, și a stătut în mijloc, și a zis: pace vouă. Apoi a zis lui Toma: adu-ți degetul tău încoace, și vezi mânele mele; și adă mâna ta, și o pune în coasta mea și nu fii necredincios, ci credincios. Și a răspuns Toma și a zis lui: Domnul meu și Dumnezeu meu“.

36 și 37 a prețuitei noastre reviste, sub titlul de mai sus. Dânsul ai relevat părțile bune și defectele cărții, și și-a spus fără încunjur păreri individuale, bazate pe propria-i experiență, ca critic conștiințios și de bunăcredință.

Atențiunea aceasta m'a surprins deosebit de plăcut nu pentru-că m'a învrednicit de vr'o laudă, ci pentru interesul ce-l poartă învățământului și catehizării. Dar nici nu are să mă supere critica minuțioasă, ce mi-a făcut, fiind convins, că pentru lămurirea unei cărți, ales didactice, critica este, ceea-ce pentru aurul veritabil este focul

Prin aceste orduri nu voiu încercă deci să fac vr'o apărare cărții, ori să justifice unele scăderi, ce i-se atribuie, ci doresc, ca cu permisiunea Preaonoratei Redacțiuni să fixez punctele mele de vedere, ce le-am avut la scrierea cărții, în forma, ce se prezintă, abstrăgând dela aceea, că are și erori adevărate ori aparente cari de altmintrelea firei omenești sunt inerente.

Și dupăce odată vor fi cunoscute bazele, pe cari eu am edificat: rog cu înzistență pe toți experții noștri, să se pronunțe asupra opului, ca așa să putem stabili odată, ce e bun și ce e rău, și cu toții să contribuim a perfecționă un op de școală, de care să ne putem servi cu succes. Eu sunt apoi acela, care mă angajez a execută dorința majorității, îndreptând cartea la noua ediția.

Scopul, la scrierea cărții mi-a fost: să dau școalei elementare un manual complet, în care materia să fie aleasă și pusă în sistem așa, ca să poată satisface toate așteptările.

Mai departe, singuratecele piese le-am lucrat, ca să corăspundă prima oară principiilor metodice, atât în ce privește predarea, după principiul treptelor formale, cât și ca enerarea să deștepte interesul elevilor și să le lege mai bine atențiunea, ceea-ce am cugetat a ajunge prin susținerea formei dialogice cuprinse în textul sîntei Scripturi.

Chiar fără a fi avut de gând să respectez principiul didactic, care prescrie aceasta, eu m'am condus de experiență.

Reproducerea unei istorioare în formă dialogică, eu nici decât nu o conzider îngreuiată cu citațiuni, ci formă de vorbire. Adevăr e apoi, că forma monologică e mai plictisitoare.

Da, învățatura morală în cele mai multe locuri constă din citațiuni, cari sunt scurte și menite să se memorizeze la sistemizare, a patra treaptă formală. Căci bine să ne notăm: dacă observarea principiului treptelor formale, preste tot reclamă mult timp și este de abandonat în parte, respective procedura trebuie scurtată: sistemizarea nu poate să lipsească.

Unele erori neesențiale, afară de cea constatată de părintele Popa la piesa 17 din Testamentul vechi unde în loc de 60 de mii e a se îndreptă 600 de mii, s'au strecurat ales prin tipar. Afirmarea însă, că apa la potop s'a înălțat 150 de zile: nu e adevăr, o con-test, căci așa scrie Scriptura; iar expresiunea corăs-

punde faptului, că atâta a stat apa d'asupra pământului (recte: s'a înălțat d'asupra pământului).

Pentru dumerirea celor interesați m'am ținut dator cu aceste lămuriri, și-mi exprim dorința: să se așteaptă cât mai mulți imitatori confratelui Petru Popa, de a-și descoperi părerile fundate, ca să pot uză de ele la noua edițiune.

Bărăteaz, la 10/23 Septembrie 1907.

Nicolae Crășmariu,
paroh.

Din trecutul nostru cultural.

— Urmare. —

Caracterul latin al limbii românești. Din comparațiunea de texte, făcută la începutul acestor note, s'a văzut afinitatea incontestabilă dintre limba română și cea latină, așa că numai necunoașterea uneia sau alteia în deajuns, poate duce la concluzii ca alui *Sulzer*, anume, că limba românească ar fi o limbă slavă. Pentru și mai temeinică înțelegere a înrudirii limbii românești cu cea latină și cu alte limbi romanice, vom cerceta câteva forme de structură și de asemănarea lor.

Să începem cu sunetele!

Sunetul¹⁾ *a* accentuat, urmat de *n*, s'a nazalizat, prefăcându-se în *î* (*â*), la cuvintele române de latinești. De ex. cant = cânt, pane = pâne; *a* accentuat, urmat de *m* s'a prefăcut în *ă*, ca în *laudamo* = lăudăm, *clamo* = cliem, *chiam* (cu îmoiarea lui *l*) — *E* și *o*, se prefac în *ea* și *oa*, [afară de dial. istriean] la toți românii; *â* se prefac în unele cazuri în *i* (*ante* = (ina) *inte*). — Dintre consonante, *d*, *t*, *s*, înaintea lui *e* și *i* s'au transformat în *z* (*decem* — *zece*), *ț* (*texto* — *țes*), și *ș* (*septem* — *șeapte*, *șapte*, *șapte*). *L*, între două vocale s'a prefăcut în *r*, de ex. *sale* — *sare*, *pulicem* — *purece*; *v* trece în *b* aproape totdeauna, de ex. *vesica* — *vesica*, *bătrân* — *veteranus*, *berbece* — *vervecem* ș. a.

În toate aceste exemple se vede baza comună a limbii latine cu cea română. Dintre surorile romanice, limba românească a păstrat mai bine formele limbii latine. Toate numele²⁾ (substantive) se termină în *a*, *e* sau *u* (*mamă*, *frate*, *leu*), având la plural corespunzătoarele *e*, *ie*, *a*, *e*. *i* (*ri*), ca terminațiuni, după cari se formează declamațiunile. Ca la toate limbile neolatine (romanice) și în limba românească³⁾ se reduc cele 5 declinări la 3 forme (singular *a*, *e*, *u* — plural *a*, *e*, *i*), ca și în italiană.

Pentru a se vedea și înrudirea limbii românești cu surorile sale, legătura, adeca, dintre limbile italiană, istrieană și română, dăm următoarele exemple:

ital.) Due passeggeri se andovano alla lor via

istr.) Doi omiri amnata en va se cale

rom.) Doi oameni umblau într'o cale.

¹⁾ I. Nădejde. Istoria Literaturii române.

²⁾ Ios. Goldiș. Latinitatea limbei române. (Bis. și Șc. XXIX).

³⁾ Vezi și capitolul: Dialectele l. rom.

ital.) L'un d'essi adocchia una scure e grida:

istr.) Ur de egli afflat o secure e chiama:

rom.) Unul din ei află o secure și chemă (strigă):

ital.) Oh, vedi qualche ho trovato!

istr.) Oh, vedi ca am io aflat!

rom.) O, vezi ce am aflat eu!

Conjugarea română este direct descendentă din cea latină:

latină	română
sum	sunt (dela conjunctivul sim)
es	ești
est	este
sumus	suntem
estis	sunteți
sunt	sunt

<i>l.</i>	<i>r.</i>	<i>l.</i>	<i>r.</i>
eram	eram	fui	fui
eras	erai	fuisti	fuși
erat	eră	fuit	fu
eramus	eram	etc.	ș. a.
eratis	erați		
erant	erau		

„Limba română, mai ales în poezia ei poporană, este mai bogată și mai originală, decât sora ei italiană. În special — zice filologul german Fr. Diez¹⁾ supinele verbelor, cari lipses: în celelalte limbi romanice s'au păstrat în limba română, ca o puternică dovadă pentru latinitatea ei“.

Influența paleoslavă. Venirea Slavilor în ținuturile Dunării de jos, a fost un eveniment pregătit pe incetul, din veacul al III-lea până într'al V-lea, strecurându-se acest popor în grupe, ori sporadic, peste Cărpăți, până în Moesia și Tracia. Cu grosul vin Slavii peste părțile dunărene numai după trecerea Ostrogoților în Italia, iar în veacul al VII-lea e aproape toată Peninsula balcanică în mâinile lor.

Când relațiile dintre noii veniți, cari luau satele și mai ales orașele dela autohtoni (băștinași) s'au mai îndulcit, când dujmăniile s'au pacificat, — s'au împărțit stăpânii vechi și cei noi pe teritorii, împri-mându-le, după energia lor specifică, caracterul și așezământurile, pe cari le vedem ulterior dezvoltându-se, după firea lor; și ajungând, în cursul timpurilor istorice, ca bunăoară astăzi, malul dalmatin slavon, iar stânga Dunării română, dupăcum teritorul a fost ocupat precumpănitor, de unul ori de celalalt neam.

După invaziune și feliurite așezări, contactul de peste Dunăre, între țările limitrofe (ca Iliria și Dacia), s'a rărit, aducând cu sine despărțiri și dezvoltări specifice în elementele etnice până-aci identice, din Peninsula Balcanică și valea Dunării, dreapta fluviului.

Toate aceste explică transformarea situațiunilor și limbii romanice, — curând după invaziunea din cestiune: românești — și formarea dialectelor și a vieții culturale în Orient, într'un șir de veacuri, ce urmează coborării Slavilor, în părțile Dunării de jos și balcanice.

¹⁾ Grammatik der romanischen Sprachen Bonn 1836.

Împrumuturile slave ale limbii primilor noștri strămoși schimbă pe unele din elementele romanice, se încrucișează cu ele ori se suprapun lor.

Cea mai mare parte a elementelor paleo-slave ori vetero-slave (vechi) pătrund în limba noastră în veacurile V, VI și VII¹⁾, din limba zisă paleo-slavă (albulgarisch, după Leskien).

Cităm, ca exemple caracteristice, următoarele forme și influențe slavone în limba română:

Prefixele *ne* — în *ne-adevăr*, *ne-exact* (înlocuind latinele *inaccesibile* ș. a.; *Răs* — răsbire, răspândire, înlocuind pe latinescul *dis* — indispensare. Număroase sunt terminațiunile ca *ac* și *ică*, de ex. buiac, fiică *ia*, *ică*, *ivă*, etc. și o mulțime de modificări fonetice, apoi adverbe, ș. a. au premenit, pe de o parte îmbogățind, pe de altă parte schimbând și reducând formele limbii romanice a Orientului european, prin ce limba noastră, descendentă directă a aceleia, s'a îndepărtat de surorile ei latine, din Occident.

Dar nu numai în formarea limbii, ci și *pe terenul* cultural și *bisericesc în special*, slavonismul se impune dela veacul al IX-lea încoace, atât prin biserica slavă, la care sunt atrași și Românii, până în timpul acela aparținători patriarhatului din Roma²⁾, cât și prin organizarea statelor româno-bulgare³⁾ (679—1018 și 1186—1257), cu limba diplomatică slavă, care limbă va trece până și în principatele române, curat românești, în veacul XIV și mai târziu, înlocuind limba latină, fosta limbă oficială a primului așezământ politic românesc din părțile Moldovei (N. Iorga, Ist. lit. rel. pg. 39.)

În cursul întreg evului mediu și într'o mare parte din evul modern, cultura Românilor este o cultură slavonă; iar limba noastră, mai trăsare din când în când la suflarea ideilor evului modern, mai susținută și de adevărații români din toate timpurile, „cei mai buni copii ai firii“, de țărâtime, în glasul duios de doină...

(Va urma).

¹⁾ Împrumuturi mai noi sunt și din veacul XVII. XVIII, și XIX, pe cale rusească venite mai ales; dar acele nu sunt generalizate în limba română de astăzi nici nu formează parvea organică într'însa.

²⁾ Dr. D. Onciul scrie următoarele: „Tradiția noastră despre despărțirea Românilor de Latini sub *Papa Formosus*, tradiție învederat bisericească, se rapoartă la deslăpirea noastră de biserica romană sub Boris în anul 870, când episcopul Formosus (devenit apoi Papă) părăsi Bulgaria, după ce Boris se întoarse la biserica grecească. Până atunci, ritul latin a fost dominant în biserica noastră dependentă de Roma.

„Ritul grec, abia introdus în biserica bulgară în cei doi ani dintâi (864—866) și reintrodus după desfacerea de Roma, făcu apoi loc ritului slav. Acesta s'a introdus în Bulgaria abia către sfârșitul domniei lui Boris (888) și anume din Moravia, patria liturgiei slavone, introduse acolo prin frații Constantin (după călugărie Ciril) și Metodie, încreștinătorii Moravilor (862), nu însă și al Bulgarilor, cum se credea greșit. După moartea lui Metodie în Moravia (885) discipolii săi, persecutați de „trilinguiștii“ (care nu admiteau în biserica decât trei limbi: latină, greacă, ebraică) pără-

CRONICA.

Examen de evaluare preotescă s'a făcut în Arad, la ven. Consistor, Marți la 17 Sept. — 1 Oct. c. sub prezidenția P. S. Sale D-lui Episcop diecezan, fiind comisiunea de examinare completată prin profesorii Dr. I. I. Suciuc și Dr. T. Botiș. — Dintre 12 candidați au fost promovați, 9 și anume unul de cl. I. doi de cl. II iar ceilalți de clasa III.

Distincțiuni. Profesorii seminariali Dr. I. I. Suciuc protodiocon și Dr. T. Botiș, diacon, au primit dela P. S. S. D-l Episcop diecezan binecuvântarea de a purta pelângă brăul roșu și blană roșie.

Sărbările dela Bistrița. Adunarea generală a „Asociațiunii“, ținută Sâmbătă și Duminică în Bistrița, a fost una din cele mai reușite. Comitetul central a fost reales în formațiunea veche, intrând ca membri noi în comitet domnia secretari *Octavian Goga* și *Oct. C. Tăslăvanu*.

Examen de evaluare preotescă s'a ținut Sâmbătă la 29 Sept. st. n. 1907. în Caransebeș fiind compusă comisia din D-nii: Pr. C. S. Archimandrit: Filaret Musta, Dr. George Popoviciu protoprezv. și Andrei Ghidiu protoprezv. S'au prezentat 11 absolvenți, dintre cari: Panteleon Ardeleanu, Ioan Enuica, Virgil Musta și Aurel Simu au fost cl. pentru par. *de cl. primă*; — Petru Susan și Petru Vuc *de cl. două*; — Alexandru Atuagia, Traian Blașin, Emil Damsa, și Pompiliu Popoviciu *de cl. tria*. — Rog binevoii a lua notă despre rezultatul munci noastre de 3 ani. *Un cand.*

Zece porunci pentru cetitorii de cărți. O foaie nemțească publică următoarele zece porunci:

1. Cetește numai cărți bune.
2. Cetește numai, ce te interesează.
3. Cetește zilnic cel puțin o jumătate oră și cugetă-te câva timp asupra celor cetite.
4. Dacă poți cetește câte-odată cu voce tare. Fii atent atunci la glasul tău și la pronunțarea clară.
5. Pe cât se poate nu ceti singur, ci împreună c'un cunoscut ori prieten și discută cu el asupra celor cetite. Asta e chestiune de gust.
6. Cetește întotdeauna așa ca să poți raporta și altora despre ce ai cetit. Aceasta nu e chestiune de gust, ci e datorie față de tine însuși.
7. Cetește o carte în ordine, nu frunzărind odată ici, odată colo.
8. Cetește numai până ești treaz, nu când ești ostenit.
9. Cetește numai, când poți să-ți înmulțești cunoștințele sau vrei să-ți înalți sufletul, nu ceti numai pentru simpla distracțiune sau pentru a-ți gândi nervii, sau pentru a-ți omorâ timpul.
10. Însemnăți tot ce e vrednic de însemnat într'o carte de notat pe care să o porti în regulă.

siră țara lor și veniră în Bulgaria, unde introduseră ritul slav exilat din Moravia. *Prin încreștinare și prin ritul slav se desăvârși slavizarea Bulgarilor.* (Jireček). Pe atunci, toată Dacia, afară de Moldova, era dependentă de imperiului bulgar. În această dependență Românii din Dacia au primit și ei ritul slav păstrat în biserica bulgară.. continuând și după desființarea imperiului bulgar (1018) ritul slav... în biserica noastră...“ (Vezi Originile Principatelor Române. București 1899. pp. 139 și 140.)

³⁾ Elementul turanic al bulgarilor numai numele și l-a lăsat supușilor săi slavi, cari l-au absorbit etnicește.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna, din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 197/8 în ședința ținută la 29 August 1907 sub presiunea P. C. S. D-lui Dr. E. Roșca director seminarial protosincol în modul următor: 1. Președinte Dr. Nicolae Bălan 2. Vicepreședinte: Petru Debu cler. III. 3. Archivar: Iosif Tătulea cler. III. 4. Notar: Aurel Bodea cler. I. 5. Casar: Romul Perian cler. II. 6. Controlor: George Ciupe cler. I. 7. Bibliotecar: Ascaniu Crișan cler. II. 8. Vicebibliotecar: Ioan Dragamir ped. a. I. 9. Redactor: Ioan Modroiu cler. a. III. 10. Econom: Ioan Hoșu ped. a. III. Membri în comisiunea literară: 1. George Navria cler. III. 2. Ioan Podea cler. III. 3. Pantilimon Bratu cler. II. 4. Alex. Moldovan cler. II. 5. Nicodin Cristea cler. I. 6. Vasiliu Jura cler. I. 7. Victor Pleșa ped. III. 8. Ioan Pușcariu ped. III. 9. Ioan Grama ped. II. Primiți asigurare deosebitei noastre stime și considerațiuni, ce Vă păstrăm. Nagy-Seben (Sibiu), la 12/25. Sept. v. 1907. P. Debu. preș. comit. Iosif Tătulea not. comit.

A apărut!

În tipografia noastră diecezană au apărut și să află de vânzare următoarele cărți școlare:

Curs practic de Limba maghiară pentru clasele I, II și III ale școlii primare de Iuliu Vuia ediția III-a îndreptată prețul 50 fileri.

Curs practic de Istoria Ungariei pentru școlile populare de Iuliu Vuia ediția II-a îndreptată prețul unui exemplar 40 fileri

Curs practic de Aritmetică pentru clasele 2, 3 și 4 ale școlii primare de Iuliu Vuia ediția II-a îndreptată prețul unui exemplar 60 fileri.

Cronică bibliografică.

„*Biblioteca pentru toți*“*) întâiul volum din operele complete ale lui Gr. M. Alexandrescu. Volumul e intitulat: *Poezii* și cuprinde: Poeziile, Epistolele, Satirele, Fabulele, Epigramele și Traducerile, marelui poet. În afară de acesta volumul mai are o întinsă culegere asupra vieții și operei scriitorului, o bibliografie completă asupra tuturor studiilor scrise, între anii 1874—1907, despre opera poetului, și ca adaos: poeziile neplicate în nici una dintre Edițiile de până acum, poezii rămase prin foile periodice, sau prin culegerile streine. anilor 1842 și 1847, singurele care au păstrat adevărata limbă și formă a poeziilor lui Alesandrescu. În deosebi, s'a arătat, în note, de fiecare poezie, deosebirile celor 6 ediții (și acelei din 1893). zierele sau revistele unde ele au apărut întâi, polemiciile la care au dat naștere, precum și împrejurările în care versurile au fost scrise.

Alcătuirea Ediției se datorește d-lui Em. Gârleanu-Emiglar; și ediția poate sluji de pildă acelora care vor să reinvie clasicii nostri.

Pentru studiul acestui mare poet al nostru această lucrare e de mare folos, întru care scop se trimite prin poștă în schimbul costului de Lei 1. 20 îndată ce se va trimite cu mandat sau mărci poștale. „*Biblioteca pentru toți*“ Librăria Alcalay — Calea Victoriei 37.

„*Cartea de Aur*“ vol. IV. A apărut vol. IV din „*Cartea de Aur, sau lupte politice-naționale ale Româ-*

*) Următoarea circulară adresată către D-nii Învățători, ne trimite Direcția „*Bibliotecii pentru toți*” spre publicare:

nilor pe sub coroana ungară“, de Teodor V. Păcățian. În volumul acesta sunt publicate vorbirile deputaților români rostite în dieta țării în sesiunea parlamentară din anii 1865—68, și e dată în întregime, după notele stenografice, discuția asupra legii de naționalități, votată la finea acestei sesiuni. La finea volumului e dată apoi și lista abonaților. Volumul are 864 pagini, formatul celorlalte volume, și costă 10 cor. exemp. broșat, 12 coroane cel legat. Cu același preț se dau și celelalte volume anterioare. Comandate toate volumele deodată, se acordă, la cerere, înlesnire de plată, care se poate face în rate lunare. A se adresa autorului publicațiunii, în Sibiu, (Nagyszeben).

Biblioteca pentru toți. Literatura noastră e bogată în traduceri: Dela „biblioteca” lui Samurcaș până la romanele ce se publică astăzi mereu prin zierele cotidiene, traducerele au avut un loc însemnat în ochii publicului mare, care s'a mulțumit cu orișice. Căci toate aceste traduceri, mai cu osebire cele noi, nu prezintă nici un interes pentru literatură, fiind făcute de oameni neliterați, care au ales numai dintre acele scrieri ce pot face senzație fără a împesăta cugetarea. Astăzi, „*Biblioteca pentru toți*“ se silește a aduce o îndreptare: pentru acesta a dat atâtea traduceri în versuri sau proză, și urmărind acest țel dă astăzi și nemuritoare capo-d'operă a lui Al. Dumas-fiul: „*Dama cu camelii*“,

„*Dama cu camelii*“ e una dintre acele scrieri care îmbogățesc o literatură prin simțirea adâncă, prin nobleța simțimintelor, prin împrejurările sociale, ce ea descrie. Acest roman e o povestire adevărată; eroina a trăit, și a fost cunoscută de către mulți din contemporanii ilustrului, romancier. Margareta Gautier a fost o femeie a căreia iubire nenorocită a sguduit sufletul scriitorului, îmbiindu-l să scrie romanul ce îl citiți astăzi. Verdi, unul dintre cei mai iluștri compozitori ai lumii, a închinat tot acestei iubiri, opera sa nemuritoare: *Traviata*.

Nu e literatură în care „*Dama cu camelie*“ să nu fie tradusă.

Și cred că am îndeplinit o datorie, răspândind și noi astăzi, prin numerile 280—282, această mișcătoare și vestită scriere. Prețul 90 bani.

Concurse.

În urma ord. Ven. Conz. din 30 Iulie 1907 Nr. 1832/B. pentru deplinirea parohiei vacante de **cl. III** din **Satulbarba** protopopiatul Orăzii mari, se escrie concurs cu termin de alegere pe **22 Oct. (4 Nov)** 1907.

Emolumentele sunt: 1) Pământ arător și livadă 24 jugh. catastrale. 2) dela 65 nre de case câte una vică de bucate ori 2 cor. bani. 3) Două orgii de lemne. 4) Stolele indatinat și anume: dela înmormântare mare 6—10 cor., dela înmormântare mică 2. cor.; dela maslu 2 cor.; liturgie privată 1 cor., feștanie 60 fil, botez 80 fil, cununie 4 cor. — Pomenirea morților în postul mare 1 cor. — 5) Dreptul de pășunat pentru 10 vite. Întregirea stabilită din partea înaltului guvern care face 370 cor. 27 fil. pentru preoți fără opt clase și 1170 cor 27 fil. pentru preoți cu opt clase.

Deoare-ce casă parohială nu este, până ce se va zidi aceasta, alesul va locui în casă cu chirie pe speșele comunei bisericesti.

Contribuțiunea erarială după pământul parohial o va solvi preotul alegând.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie au să-și înainteze recursurile lor înștruite conform dispozițiunilor

din Regulament pentru parohii subsemnatului până în 20 Oct. (2 Noemvree) a. c. având până la alegere a. s. d. prezentă în vre-o Duminică ori sărbătoare în biserica din Satulbarbă spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Toma Pacala* p. protopop.

—□—

1—3

Conform ordinațiunii Ven. Consistor de datul 30 Iulie 1907 Nr. 1832 B, pentru îndeplinirea parohiei vacante de **cl. III-a** din **Stracoș** protoprezviteratul Orăzii-mari, se escrie concurs cu termen de alegere pe **26 Oct. (8 Nov.)** 1907.

Emolumentele sunt: 1. Casa parohială; 2. Folosirea alor 3 jug catastrale pământ arător prețuit în 80 cor.; 3. Dela 75 n-ri de case câte 1 măsură cucuruz sfărmat ori câte 2 cor.; 4. Venitele stolare și anume: dela botez 40 fil.; dela înmormântări până la 7 ani 2 cor., dela înmormântări dela 7 ani în sus 6—10 cor., dela cununii 4 cor.; 5. Întregirea dela stat 590 cor. 08 fil., (1390 cor. 08 fil.)

Contribuțiunea după pământ o va solvi preotul așezând.

Doritorii de a ocupa această parohie au să-și înainteze recursele lor instruite conform dispozițiunilor din Regulamentul pentru parohii, subsemnatului până în 22 Oct. (4 Nov.) a. c., având până la alegere a se prezentă în vre-o Duminică ori sărbătoare în biserica din Stracoș spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din **Voivozi** devenită vacantă prin strămutare se escrie concurs cu termen de alegere pe **21 Oct. (3 Nov.)** 1907.

Emolumentele sunt: 1) În bani gata 132 cor. 80 fil.; 2) Pământul învățătoresc-cantorale 2 holde 186 □ prețuit în 40 cor.; 3) Dela 83 n-re de case câte una măsură bucate în boabe à 2 cor. 50 fil.: 207 cor. 50 fil.; Afară de aceste cortel și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde. Comuna bisericească se deobligă numai la solvirea sumelor mai sus espuse. Întregirea până la minimalul prescriș de lege se va acoperi prin ajutorul ce se va acoperi prin ajutorul ce se va cere dela stat. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetițiune fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate com. paroh. din Voivozi, să se trimită la subscrisul oficiu protopopesc până la 18/31 Octomvree a. c. în Oradea-mare, având recurenții a se prezentă în vre-o Duminică ori sărbătoare în sfânta biserică din Voivozi spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Cvîncvenalul se pune în prospect numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la aceasta școală. Contribuția după pământul învățătoresc o va solvi alesul.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala* protop. insp. școlar.

—□—

1—3

În senzul concluzului consistorial de sub nr. 1832 a. c. se escrie de nou concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare pentru următoarele parohii vacante în tractul Beiușului:

1. *Hidiș*, pământ parohial 8 holde, bir preoțesc prețuit în 140 cor. Stolele îndatinate și întregire dela stat.

2. *Cârpești mici*: 14 jugăre pământ, bir 8 cubule stolele și întregirea dotației 552 cor. 32 fil.

3. *Dobrești*: bir preoțesc 156 cor. stolele și întregire dela stat conform coalei de fassiuone.

4. *Iencești cu filia Bicaci*: 3 jug. de pământ, bir câte o vică cucuruz, stole, și întregire 526 cor. 68 fil.

5. *Crancești*: 9 holde pământ; bir preoțesc ziua de lucru, stoale, și întregirea dotației dela stat.

6. *Dragoșeni*: pământ trei jugăre catastrale, bir 56 cor. stole, și întregire dela stat.

7. *Topa de jos*: 2 holde de pământ, bir 8 cubule stolele, și întregire 506 coroane.

8. *Luncasprie*: 5 jug. de pământ arător, 14 jug. pășune, bir preoțesc, ziua de lucru, stole și ajutor de stat conform celei de fassiuone, adevă 485 cor.

9. *Corbești*: casa parohială, 10 jug. de pământ bir preoțesc, ziua de lucru, stole și întregirea dela stat.

Se observă, că Dobrești e de clasa I, Iencești și Luncasprie de clasa II iar celelalte de clasa III.

Recurenții vor avea a-și prescrie petițiunile conform Regulamentului în termenul prescriș.

Beiuș, 17/30 Sept. 1907.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu: *Vasilie Papp* protoprezviter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională ort. română din Tărian (K Tarján) se escrie concurs cu termen de alegere pe 14/27 Oct., 1907. Emolumentele sunt: 1) În bani gata 230 cor.; 2) uzufructul alor 4^{1/2} jugh. pământ, prețuit în 180 cor.; 3) dela fie care casă cu pământ peste 2 holde cat. câte una măsură grâu de pâne sau 2 cor. 40 fil.; dela casă fără pământ câte una măsură cucuruz sfărmat sau 2 cor.; Prețul bucatelor în calcul medin face 222 cor., 4) cortel cu grădină precum și stolele cantorale îndatinate dela funcțiunile obveninde. Alesul va avea să provadă cantoratul în biserică și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Să observă că sarcinile publice după pământul ce beneficiază le va suporta alesul învățător. — Cei apți întru conducerea corului vor fi preferiți. —

Cvîncvenalul prescriș la timpul său, să va acoperi din ajutorul ce să va cere dela stat. —

Dela recurenți să poștește, ca recursele provăzute cu documentele prescrișe în §-ul 61 din regulamentul și adresate com. parohial din Tărian, să le aștearnă subscrisului oficiu protopopesc în Oradea mare până la 11/24 Octomvree a. c., iar până la termenul de alegere a-să prezetă în vre-o Duminică ori sărbătoare în s-ta biserică de acolo spre ași arăta desteritatea în cant și tipic. —

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școl.

—□—

2—3

Pe baza rezoluțiunii consistoriale din 30 August a. c. Nr. 2032 pentru îndeplinirea parohiei de **clasa I, M. Ceica** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: a) pământ parohial 6 holde 1224 s. □. b) dela 100 numere, câte o vică cucuruz sfărmat și una ziua de lucru. c) stolele uzuat, și anume: dela botez 1 coroană, dela feștanie 1 coroană, liturgie privată 2 cor. pentru înmormântare mare dela 6 coroane în sus, iar dela mică 2 coroane și d) întregirea dotației dela stat.

Pentru cvartir se va recurge la ministru cerându-se relat, eventual se va îngriji comuna bisericească.

Dacă nu s'ar află recurenți de clasa I se vor admite și de clasa II.

Recursurile se vor trimite în termenul prescris conform Regulamentului în vigoare.

Beiuș, la 3/16 Sept. 1907.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Vasilie Papp* protopopul Beiușului.

—□—

3-3

În sensul concluzului consistorial de sub Nr. 1770 a. c. pentru îndeplinirea parohiei vacante de **clasa II, Nan-Hidișel** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: a) casa parohială, b) pământ parohial 9 holde, c) stolele uzuatate și d) întregirea dela stat după cvalificațiunea alesului.

Reflectanții au a-și trimite recursurile ajustate conform Regulamentului în termenul prescris.

Beiuș 30 Aug. 1907.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Vasilie Papp* protopopul Beiușului.

—□—

3-3

Pentru îndeplinirea postului de paroh de **clasa III**, din comuna **Mihelen**, ppiatul Tinca, comitatul Bihor cu termen de alegere pe ziua de **9/22 Oct.**, a. c. pe lângă următoarea dotațiune: 1) cvartir liber cu un intravilan de 799 □. 2) pământ arătoriu 6 (1489/1600) jugere. 3) dela fiecare casă 30 litre de cucuruz sfărmat; și întregirea dotațiunii dela stat pentru preoți fără 8 clase 628 cor. 46 fil.; și stolele îndatinatate.

Dările publice le va solvi alesul.

Reflectanții la aceasta parohie recursele lor ajustate conform regulamentului, și adresate comitetului parohial le vor subșterne subscrisului protoprezbiter cel mult până în ziua 7/20 Oct. și se vor prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în parohie spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezbiter.

—□—

3-3

Pentru îndeplinirea definitivă a posturilor de învățători dela școalele confesionale gr. or. rom. din **Ierșnic** și din **Mély-Nadăș**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

I. În *Ierșnic*: 1) în bani gata 270 coroane; 2) în naturalii 13 măji metrice, jumătate grâu, jumătate

cucuruz în preț de 130 cor.; 3) pentru lemne, din cari e a se încălzi și sala de învățământ, 60 cor. Restul până la minimul legal, se va acoperi prin ajutor dela stat, asemenea și cvincvenalele. Mai are încă 10 coroane pentru scripturistică, 10 coroane pentru conferință, 10 coroane pentru adunarea generală, apoi de înmormântare de prunci, unde e poștit 40 fil., și de om mare de asemenea unde e poștit 80 fil. În fine locuință în natură cu grădină de 800 □.

II. În *Mély-Nadăș* 1) în bani gata 320 cor.; 2) 3 jugăre pământ; 3) 13 măji metrice bucate; 4) 80 coroane pentru lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ.

Mai are apoi 10 cor. pentru scripturistică și 10 cor. pentru conferință și în fine locuință liberă, supraedificate și grădină în măsură prescrisă.

Reflectanții la aceste posturi sunt poștiti a-și trimite petițiile instruate în regulă comitetului parohial respectiv, pe calea oficiului protopopesc gr. or. rom. din Belinț (Bélincz, Temes-megye), având a se prezentă odată în termenul concursual în sf. biserică din parohia unde dorește să ajungă, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Belinț, în 31 August v. 1907.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.

—□—

3-3

Compactor român în Arad

Iustin Ardelean

Strada Wittczér János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de
aceasta branșe.

Legătură fină și durabilă.

Prețuri moderate.

11

„Janus“

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,
este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea căroră accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. | **3** | Avera institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric

Lerchengasse Nr. 17. N-rul Telefonului: 422.

(11)